

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการ ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการของประเทศไทย

1. การวิเคราะห์การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมยาเสพติดของ ประเทศไทย

กรณีการปลดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดของประเทศไทย ทำให้เกิดข้อโต้แย้งว่าจะเป็นการขัดต่อกฎหมายยาเสพติดระหว่างประเทศตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 หรือไม่ เนื่องจากอนุสัญญาฯ ยังกำหนดให้กัญชาเป็นยาเสพติดและห้ามมิให้มีการใช้เพื่อนันทนาการ ยกเว้นเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือการศึกษาวิจัย ซึ่งแต่เดิมอนุสัญญาเดี่ยวฯ กำหนดให้กัญชาไม่ว่าจะเป็นต้น ยาง หรือสารสกัดถือเป็นยาเสพติดให้โทษปรากฏใน 2 บัญชี คือ บัญชี 1 (Schedule I) และบัญชี 4 (Schedule IV) อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลกได้เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อปรับปรุงบัญชียาเสพติด โดยให้ปลดกัญชาออกจากบัญชี 4 ซึ่งเป็นกลุ่มยาเสพติดที่ไม่มีประโยชน์ทางการแพทย์ ก่อให้เกิดโทษ และต้องควบคุมอย่างเข้มงวด ประกอบกับคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญยาเสพติดขององค์การอนามัยโลก หรือ Expert Committee on Drug Dependence (ECDD) ได้มีการจัดประชุมครั้งที่ 41 ระหว่างวันที่ 12-16 พฤศจิกายน 2561 โดยเห็นสมควรให้องค์การสหประชาชาติถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติด แบ่งได้ดังนี้

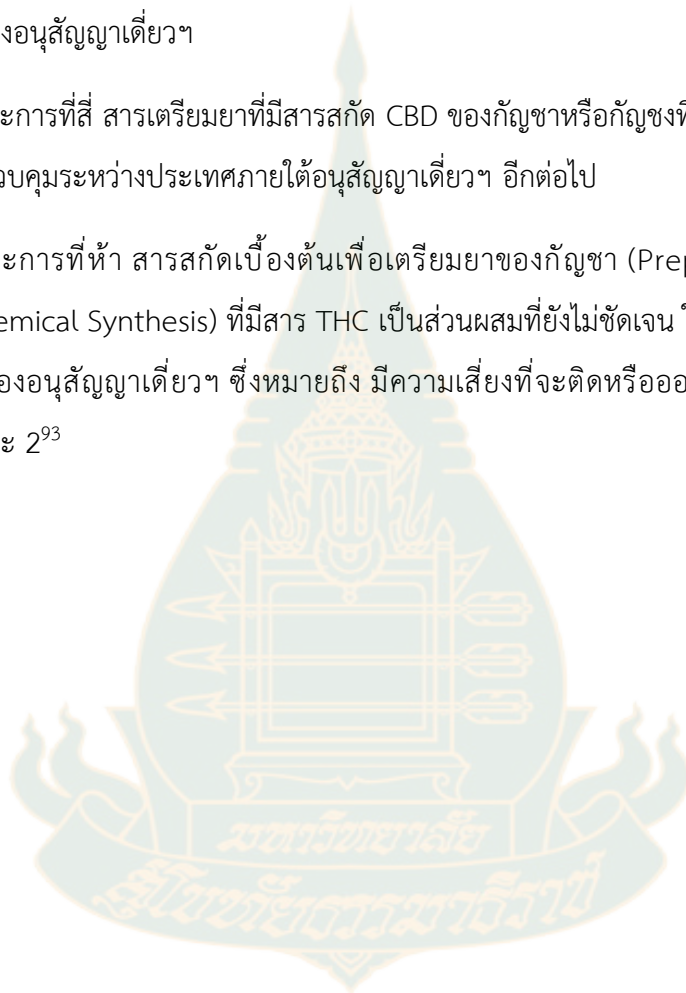
ประการแรก ให้ยกเลิก “ช่อดอกกัญชาที่มียาง” (Cannabis) และยกเลิก “ยางกัญชา” (Resin) ออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 4 (Schedule IV)

ประการที่สอง เฉพาะสารสกัดเดี่ยวจากกัญชา ได้แก่ THC และสารไอโซเมอร์ (Isomers) ของ THC ให้จัดอยู่ในบัญชียาเสพติดประเภทที่ 1 ของอนุสัญญาเดี่ยวฯ แต่ในขณะเดียวกันให้ถอดสารสกัด THC ออกจากบัญชีประเภทที่ 1 ของอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ทางจิตประสาท ค.ศ. 1971 ด้วย

ประการที่สาม สารสกัดกัญชา และผลิตภัณฑ์จากสารสกัดกัญชา ให้ถอดออกจากยาเสพติดประเภทที่ 1 ของอนุสัญญาเดี่ยวฯ

ประการที่สี่ สารเตรียมยาที่มีสารสกัด CBD ของกัญชาหรือกัญชงที่มีสาร THC ไม่เกินร้อยละ 0.2 ไม่ต้องถูกควบคุมระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาเดี่ยวฯ อีกต่อไป

ประการที่ห้า สารสกัดเบื้องต้นเพื่อเตรียมยาของกัญชา (Preparations) หรือสารเคมีสังเคราะห์ (Chemical Synthesis) ที่มีสาร THC เป็นส่วนผสมที่ยังไม่ชัดเจน ให้จัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 3 ของอนุสัญญาเดี่ยวฯ ซึ่งหมายถึง มีความเสี่ยงที่จะติดหรือออกฤทธิ์จิตประสาทต่ำกว่าประเภทที่ 1 และ 2⁹³

⁹³ พรรคภูมิใจไทย, “ปานเทพ” เผย คณะกรรมการยาเสพติดของ “องค์การสหประชาชาติ” ลงมติรับทราบคุณสมบัติในการบำบัดรักษา ถอน “กัญชา” ออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 4 แล้ว สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.bhumjaithai.com/news/78933>.

Schedules under the UN drug control conventions

1961 Single Convention on Narcotic Drugs

SCHEDULE I	SCHEDULE II	SCHEDULE III
Substances that are highly addictive and liable to abuse, and precursors readily convertible into drugs similarly addictive and liable to abuse (e.g. <i>cannabis, opium, heroin, methadone, cocaine, coca leaf, oxycodone</i>)	Substances that are less addictive and liable to abuse than those in Schedule I (e.g. <i>codeine, dextropropoxyphene</i>)	Preparations containing low amounts of narcotic drugs, are unlikely to be abused and exempted from most of the control measures placed upon the drugs they contain (e.g. <i><2.5% codeine, <0.1% cocaine</i>)
↓		
SCHEDULE IV	Certain drugs also listed in Schedule I with "particularly dangerous properties" and little or no therapeutic value (e.g. <i>cannabis, heroin</i>)	

1971 Convention on Psychotropic Substances

SCHEDULE I	SCHEDULE II	SCHEDULE III	SCHEDULE IV
Drugs presenting a high risk of abuse, posing a particularly serious threat to public health with little or no therapeutic value (e.g. <i>LSD, MDMA, cathinone</i>)	Drugs presenting a risk of abuse, posing a serious threat to public health, which are of low or moderate therapeutic value (e.g. <i>dronabinol, amphetamines</i>)	Drugs presenting a risk of abuse, posing a serious threat to public health, which are of moderate or high therapeutic value (e.g. <i>barbiturates, buprenorphine</i>)	Drugs presenting a risk of abuse, posing a minor threat to public health, with a high therapeutic value (e.g. <i>tranquillizers, including diazepam</i>)

1988 Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances

TABLE I	TABLE II
Precursors of psychotropic substances, such as ephedrine, piperonal, safrole, phenylacetic acid, lysergic acid; and a few key reagents such as acetic anhydride used in the conversion of morphine into heroin and potassium permanganate used in the extraction of cocaine	A wide range of reagents and solvents that can be used in the illicit production of narcotic drugs and psychotropic substances, but also have widespread licit industrial uses, including acetone, ethyl ether, toluene and sulphuric acid

ภาพที่ 4 บัญชียาเสพติดให้โทษภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศที่ว่าด้วยการควบคุมยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ⁹⁴

⁹⁴ Transnational Institute. (2014). The Rise and Decline of Cannabis Prohibition. from https://www.tni.org/files/download/rise_and_decline_ch1.pdf.

หากพิจารณาจากข้อเสนอขององค์การอนามัยโลกและการคำนึงถึงประโยชน์และโทษของกัญชา เห็นได้ว่า ทุกส่วนของกัญชา รวมถึงช่อดอกกัญชา ไม่ควรเป็นยาเสพติดที่ต้องควบคุมอีกต่อไป ยกเว้นสารสกัดที่มีสาร THC เกินร้อยละ 0.2 เท่านั้น ที่จำเป็นจะต้องมีการควบคุมในฐานะยาเสพติดแต่ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ได้ ต่อมา ได้มีการเสนอปลดกัญชาตามมติขององค์การอนามัยโลกข้างต้น ได้ถูกนำเสนอต่อคณะกรรมการยาเสพติด องค์การสหประชาชาติ (UN Commission on Narcotic Drugs) ในปี 2563 ซึ่งคณะกรรมการยาเสพติด องค์การสหประชาชาติ (UN Commission on Narcotic Drugs) ได้ลงมติเสียงข้างมาก 27 ต่อ 25 เสียง การลงมติครั้งที่ 63/17 ว่าให้ปลดช่อดอกกัญชาที่มียาง (Cannabis) และยางกัญชา(Resin) ออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 4 ของอนุสัญญาเดี่ยวฯ แต่ยังคงเอาไว้ในประเภทที่ 1 ที่ยังคงให้ใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ เมื่อทั้ง กัญชา ยางกัญชา ไม่ได้อยู่ในประเภทยาเสพติดประเภทใดๆ ตามมติคณะกรรมการยาเสพติดขององค์การสหประชาชาติแล้ว นโยบายด้านกัญชาจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศที่จะไปกำหนดมาตรการเพื่อความเหมาะสมกับบริบทในการใช้ทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ของแต่ละประเทศต่อไป นอกจากนี้ ในมาตรา 22 และมาตรา 23 ประกอบมาตรา 28 แห่งอนุสัญญาเดี่ยวฯ ยังได้กำหนดมาตรการควบคุมการปลูกกัญชาโดยให้ประเทศภาคีสมาชิกตรากฎหมายเพื่อห้ามการปลูก หากจะอนุญาตให้มีการปลูกได้ แต่ต้องมีมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้น เมื่อพิจารณานโยบายกัญชาของประเทศไทยจะเห็นได้ว่ายังคงสนับสนุนการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ การศึกษาวิจัยและคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาเดี่ยวฯ อยู่แล้ว แต่การที่ประเทศไทยขยายความวัตถุประสงค์ของการใช้กัญชาออกไปตามเหตุผลที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ กัญชา กัญชง พ.ศ. ... โดยกำหนดให้กัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถนำไปใช้ได้ เศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม คริวเรือน และการดำเนินชีวิตของชุมชน การขยายวัตถุประสงค์ของกัญชาจึงเป็นประเด็นสำคัญว่าการปลดกัญชาออกจากยาเสพติดให้โทษ ประเภท 5 นั้นจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากกัญชานอกเหนือจากวัตถุประสงค์ทางการแพทย์อันเป็นการขัดต่ออนุสัญญาเดี่ยวฯ หรือไม่ หากประเทศไทยดำเนินนโยบายเปิดกว้างต่อการใช้ประโยชน์จากกัญชาแล้ว ประเด็นการเปิดกว้างให้ใช้กัญชาจึงควรแยกออกจากการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ โดยประเมินถึงศักยภาพและความพร้อมของมาตรการทางกฎหมายที่เพียงพอต่อการควบคุมการใช้กัญชาและผลกระทบจากการใช้กัญชาของประชาชน หากการขยายการใช้ประโยชน์กัญชาออกไปแล้วมีผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น

ภายในประเทศโดยยึดข้อมูลจากการศึกษาผลกระทบที่ประเทศเปิดเสรีหรือให้ใช้กัญชาโดยมีการควบคุมที่ไม่ดีพอ เช่น ปัญหาอาชญากรรมภายในประเทศเพิ่มขึ้น อัตราการใช้กัญชาของเยาวชนเพิ่มมากขึ้น การอนุญาตให้ปลูกกัญชาได้ภายในครัวเรือนเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงนันทนาการ จะทำให้รัฐไม่สามารถควบคุมการใช้กัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การติดตามดูแลอาจกระทำไม่ได้ไม่ครอบคลุมในทุกปัญหา เช่นนี้อาจส่งผลให้ประเทศไทยจะต้องชี้แจงต่อประชาคมโลก เช่น คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (INCB) ประเทศสมาชิกอาเซียน หรือในเวทีการประชุมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวทีการประชุมคณะกรรมการยาเสพติดระหว่างประเทศ โดยอาจจะถูกประกาศลงโทษตามบทบัญญัติมาตรา 14 แห่งอนุสัญญาเดี่ยวฯ ซึ่งจะมีขั้นตอนดำเนินการกับประเทศที่ฝ่าฝืนตามขั้นตอนต่อไป⁹⁵

2. ปัญหาและอุปสรรคการใช้กัญชาเพื่อการนันทนาการในประเทศไทย

2.1 ปัญหาสถานะของกัญชาและการกำหนดรูปแบบของการใช้กัญชาเพื่อการนันทนาการ

ภายหลังจากประเทศไทยได้ปลดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติด ให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565 ซึ่งประกาศดังกล่าวส่งผลให้เกิดความเข้าใจอย่างกว้างขวางว่ากัญชาไม่ถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายอีกต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสาระสำคัญของประกาศฉบับดังกล่าวแล้วพบว่า ได้กำหนดให้ทุกส่วนของกัญชา และสารสกัดจากกัญชาที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล หรือ THC ไม่เกินร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก เฉพาะที่ได้รับอนุญาตให้สกัดจากพืชกัญชาที่ปลูกภายในประเทศเท่านั้นที่ไม่จัดเป็นยาเสพติด ให้โทษประเภท 5 ฉะนั้น หากเป็นสารสกัดจากกัญชาที่มีสาร THC เกินปริมาณที่กำหนดหรือไม่ได้สกัดจากกัญชาที่ปลูกภายในประเทศก็ยังคงเป็นยาเสพติดอยู่ การที่อนุสัญญาเดี่ยวฯ กำหนดให้การใช้กัญชาเพื่อการนันทนาการนั้น

⁹⁵ สัมภาษณ์เชิงลึกนิติกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คุณศิริพร ไชยสุรยกานต์ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2565 ผ่านทาง MS Teams.

เป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้เพราะอาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของกัญชาและจะส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชนได้

การที่ประเทศไทยอาศัยกรอบแนวคิดที่ว่ากัญชาไม่ใช่ยาเสพติดแต่เป็นพืชสมุนไพรที่สามารถนำไปประโยชน์อย่างกว้างขวางทั้งในวิถีชีวิตชุมชน ในครัวเรือน เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมได้ โดยไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อนันทนาการ อีกทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้นยืนยันว่าการปลดกัญชาออกจากยาเสพติดให้โทษ ประเภท 5 ไม่ใช่นโยบายการเปิดเสรีกัญชาเพราะได้มีประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง หรือบทบัญญัติกฎหมายอื่นๆ ที่มีอยู่ เพื่อควบคุมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้กัญชาในเชิงนันทนาการ เช่น การขายเมล็ดพันธุ์โดยไม่ได้รับอนุญาตอาจเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืช การผสมสารสกัดจากกัญชาในอาหารบางประเภทหรือใช้กัญชาเป็นส่วนประกอบในปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดอาจเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร การสูบกัญชาที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญอาจเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ห้ามขายกัญชาให้แก่เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากสารสกัดกัญชาอาจเป็นความผิดตามกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าด้วย

หากกล่าวถึงการนำกรอบความคิดว่ากัญชาไม่ใช่ยาเสพติดให้โทษและการนำมาตราทางกฎหมายที่มีอยู่ใช้บังคับอาจมีความครอบคลุมการใช้กัญชาในทางที่ไม่เหมาะสมแล้ว แต่จะเห็นได้ว่าหลังจากกัญชาที่ไม่เป็นยาเสพติดให้โทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติดแล้วก็สามารถใช้เพื่อการบริโภคและนันทนาการได้ทุกรูปแบบ การปลดกัญชาจากการเป็นยาเสพติดตามประกาศปัจจุบันของกระทรวงสาธารณสุขจึงเสมือนเป็นการเอื้อประโยชน์ด้าน นันทนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนการใช้กัญชาตามวิถีชีวิตชุมชนตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. ... ย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้นำทุกส่วนของกัญชาไปใช้เพื่อการบริโภคและนันทนาการได้ และการไม่มีบทนิยามที่กำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์จากกัญชาที่ครอบคลุมในกิจกรรมนันทนาการจะเป็นอุปสรรคต่อการควบคุมการใช้กัญชาในทางที่ผิด

นอกจากนี้ ประเทศไทยก็ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ เพื่อให้ผู้ปลูกที่ใช้กับพืชตระกูลกัญชาอยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย เช่น เครื่องมือสำหรับสูดควันหรือไอระเหย (Personal

Vaporizer) หรือกัญชาไฟฟ้า (Vaping) จากการศึกษากฎหมายของประเทศออสเตรเลียเฉพาะดินแดน Australian Capital Territory พบว่า การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาเสพติด (การใช้กัญชาส่วนบุคคล) ค.ศ. 2019 (Drugs of Dependence (Personal Cannabis Use) Amendment Act 2019) ได้กำหนดให้อุปกรณ์ไฟฟ้ากำเนิดควันส่วนบุคคลอาศัยตามความในพระราชบัญญัติยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบ

2.2 ปัญหาการกำหนดหลักเกณฑ์การจดทะเบียนการปลูกพืชกัญชา

ปัจจุบัน การปลูกกัญชาในภาคครัวเรือนที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ภาครัฐขอความร่วมมือจากประชาชนในการจดทะเบียนการปลูกกัญชา-กัญชง โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้เปิดตัวแอปพลิเคชัน "ปลูกกัญ" และเว็บไซต์ <http://plookganja.fda.moph.go>. เมื่อวันที่ 9 มิ.ย.2565 ได้มีผู้ที่ให้ความสนใจเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน และเว็บไซต์ "ปลูกกัญ" เป็นจำนวนมากกว่า 37,688,483 ครั้ง และลงทะเบียนจดทะเบียนการปลูกกัญชา-กัญชงกว่า 806,759 คน⁹⁶ และจากรายงานสถิติการใช้งานแอปพลิเคชันปลูกกัญ เดือนพฤษภาคม 2566 มีจำนวนการลงทะเบียน 1,148,427 คน มีการออกใบรับจดทะเบียนกัญชา 1,111,770 ใบ⁹⁷ เมื่อได้ดำเนินการจดทะเบียนแล้วระบบจะออกเลขจดทะเบียน ร่วมกับข้อมูลระบุอื่นๆ ได้แก่ สิ่งปลูก จำนวนต้น วันที่บันทึก วันที่รับแจ้ง สถานที่ปลูก เหตุผลการปลูก และแหล่งที่มา ข้อมูลการปลูกจะทำให้ทราบจำนวนและแหล่งที่ปลูกกัญชาและกัญชงทั่วประเทศ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้ประกอบการแสวงหาวัตถุดิบเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐานออกสู่ตลาดอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์ในการปลูกยังเป็นเพียงแนวทางที่ไม่ได้มีสภาพบังคับตามกฎหมายให้ต้องมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพราะจำนวนต้นกัญชาที่ปลูกจริงกับข้อมูลที่ได้จดทะเบียนอาจไม่ตรงกัน ซึ่งยังไม่มีความหมายใดที่กำหนดจำนวนการปลูกในภาคครัวเรือนที่ชัดเจน และจะมีมาตรการทางกฎหมาย

⁹⁶ กรุงเทพมหานครออนไลน์, ลงทะเบียนจดทะเบียนปลูกกัญชา กัญชง ผ่านแอปฯ "ปลูกกัญ" แล้วกว่า 7.8 แสนราย สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/1009843>.

⁹⁷ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รายงานสถิติการใช้งานแอปพลิเคชันปลูกกัญ สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 จาก <https://plookganja.fda.moph.go.th/img/NEWS/reportplookganja2605660700.jpg>.

อย่างไรกับผู้ที่ไม่ได้จัดแจ้งการปลูก หรือจัดแจ้งการปลูกแล้วแต่ปลูกเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ รวมถึงกรณีผู้จัดแจ้งปล่อยปละละเลยไม่ดูแลกัญชาในพื้นที่ที่ตนได้จัดแจ้งไว้ หรือการปลูกกัญชาในสถานที่อื่นนอกเหนือจากที่ได้จัดแจ้งการปลูกไว้

2.3 ปัญหาการควบคุมการเพาะปลูกและความปลอดภัยของกัญชา

เนื่องจากต้นกัญชามีความซับซ้อนทางเคมีและอาจแตกต่างกันมากในแต่ละต้น การเพาะปลูกกัญชาที่ได้มาตรฐานคือการทำให้องค์ประกอบของสารออกฤทธิ์ทั้งหมดมีความสมดุลอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องตรวจสอบยืนยันปริมาณสารแคนนาบินอยด์ซึ่งจะต้องกระทำในห้องปฏิบัติการโดยออกไปรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ ดังนั้น หากผู้ปลูกกัญชาขาดองค์ความรู้ด้านการปลูกอย่างถูกต้องอาจส่งผลต่อสารออกฤทธิ์ในต้นกัญชาซึ่งมีสารประกอบอยู่มากมาย และด้วยเหตุต้นกัญชาเป็นพืชที่สามารถดูดซับโลหะหนักจากดินได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเรียกว่าการสะสมทางชีวภาพของโลหะหนักที่อาจเป็นเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น สารหนู แคดเมียม ตะกั่ว และสารปนเปื้อนอื่นๆ

เนื่องจากการใช้ประโยชน์พืชตระกูลกัญชาอันมุ่งประสงค์ไปในทางการออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมากกว่าใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคเหมือนการจำหน่ายในทางการแพทย์ โดยกลุ่มเป้าหมายได้ถูกเปลี่ยนแปลงจากการดูแลหรือรักษาสุขภาพกลายมาเป็นเพื่อการผ่อนคลายทำให้เกิดความสุขความเบิกบานใจ ทั้งนี้ คุณภาพของกัญชาเพื่อนันทนาการส่วนใหญ่อาจมีที่มาแตกต่างกันและมีมาตรฐานการปลูกที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะกัญชาที่มีการซื้อขายสำหรับใช้เพื่อนันทนาการซึ่งอาจไม่มีการตรวจหาปริมาณสารสำคัญ เช่น THC CBD หรือแม้กระทั่งการตรวจหาสารตกค้าง โลหะหนัก สารพิษ และสารปนเปื้อนต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้กัญชาได้

2.4 ปัญหาการครอบครองและจำหน่ายกัญชาเพื่อนันทนาการ

ภายหลังคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ มีมติเห็นชอบร่างประกาศกระทรวงสาธารณสุข ให้ปลดกัญชาออกจากยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เพื่อให้มีการนำกัญชาไปใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดประเด็นสำคัญคือการพิจารณาว่ากัญชาว่าเป็นพืชสมุนไพร โดยเฉพาะในเชิงการแพทย์ ภูมิ

ปัญหาแพทย์แผนไทย การดูแลรักษาสุขภาพ และเป็นพืชที่เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ประชาชนสามารถครอบครองทุกส่วนของกัญชาได้โดยไม่เป็นความผิด จึงอาจนำมาสู่ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดปริมาณการครอบครองได้ แต่จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีหลักเกณฑ์เรื่องการกำหนดปริมาณกัญชาที่สามารถจำหน่ายได้ต่อหนึ่งครั้งต่อคนเพื่อควบคุมการบริโภคหรือการใช้เพื่อนันทนาการจึงเป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพที่อาจทำให้เกิดการใช้กัญชาอย่างไม่จำกัดจนนำไปสู่ปัญหาการเสพติดกัญชาได้ อีกทั้ง การไม่มีบทสันนิษฐานความผิดในการครอบครองกัญชาในส่วนที่ไม่เป็นยาเสพติดให้โทษเพื่อจำหน่าย โดยไม่ได้รับใบอนุญาตว่าจะต้องครอบครองได้ในปริมาณเท่าใด อาจเป็นช่องทางทำให้มีการซื้อขายหรือจำหน่ายกัญชาอย่างผิดกฎหมาย

2.5 ปัญหาการกำหนดพื้นที่ในการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการ

การใช้กัญชาเพื่อนันทนาการจะต้องมีการควบคุมโดยไม่สามารถสูบในที่สาธารณะได้ หรือแม้แต่ในสถานที่ของเอกชน เพราะควันของกัญชาจะสร้างความรำคาญและอันตรายให้กับผู้อื่น จึงถือเป็นการกระทำที่เรียกว่า “เหตุรำคาญ” อย่างไรก็ดี ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดให้การกระทำให้เกิดกลิ่น หรือควันกัญชา กัญชง หรือพืชอื่นใด เป็นเหตุรำคาญ พ.ศ. 2565 ไม่สามารถบังคับใช้ได้ในทางปฏิบัติเนื่องจาก “เหตุรำคาญ” ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มีเจตนารมณ์บังคับใช้กับเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่ทำให้เกิดเหตุรำคาญ และจะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อเจ้าพนักงานประสบเหตุหรือได้รับเรื่องร้องเรียนว่ามีผู้ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญจากการกระทำที่ก่อให้เกิดกลิ่น หรือควันกัญชา ซึ่งเหตุรำคาญนั้นเป็นเหตุเฉพาะหน้า หากเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นจากการใช้กัญชาได้หมดไปแล้วก็ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้ อีกทั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นและตำรวจก็ไม่มีอำนาจจับกุมดำเนินคดีกรณีหากมีการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการเพราะการสูบกัญชาไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย

2.6 ปัญหาการกำหนดห้ามบุคคลใช้กัญชาเพื่อนันทนาการ

ตามที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. 2565 อนุญาตให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีสามารถครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา ขนย้าย จำหน่ายกัญชาซึ่งเป็นสมุนไพรควบคุมได้ หากไม่เข้าข่ายกเว้นตามประกาศนั้นเห็นว่ามีความไม่เหมาะสม เพราะเหตุผลของการออกประกาศเรื่องสมุนไพรควบคุมฉบับนี้แม้จะมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมไม่ให้ใช้กัญชาในส่วนของช่อดอกที่เป็นสมุนไพรควบคุมไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร แต่อาจมีการอาศัยการอนุญาตดังกล่าวตามประกาศฉบับนี้เพื่อการเข้าถึงกัญชาแล้วนำไปใช้ในการนันทนาการโดยไม่มีการตรวจสอบวัตถุประสงค์ของการนำกัญชาไปใช้โดยปราศจากการควบคุมได้ เพราะกัญชาไม่ใช่ยาเสพติดจึงสามารถนำไปใช้เพื่อนันทนาการได้ แต่หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการครอบครอง การใช้ประโยชน์ การดูแล การเก็บรักษา หรือการขนย้ายกัญชาตามประกาศฉบับนี้ก็ยังไม่มีความชัดเจนว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร นอกจากนี้ การกำหนดบทบัญญัติห้ามจำหน่ายกัญชาเพื่อการค้าแก่บุคคลที่กำหนดตามประกาศฉบับนี้ หรือแม้แต่ในร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. ... ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะยังไม่ครอบคลุมกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น กลุ่มเปราะบางที่เป็นผู้ติดยาเสพติด ผู้ที่มีอาการป่วยทางจิต

